

LAKIALOITE 45/2004 vp

Laki työttömyysturvalain 4 luvun 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa esitetään otettavaksi käyttöön sovitellun työttömyysetuuden määrittelyssä 150 euron kuukausittainen tuloja koskeva suojaosuus, joka ei vähentäisi työttömyysetuutta. Ehdotettu suojaosuus olisi samankaltainen kuin ennen

vuotta 1997 työttömyysturvalaissa säädetty suojaosuus. Lisäksi ehdotetaan, että 150 euron ylittävät tulot vähentäisivät 50 % työttömyysetuutta. Sovitteluprosentti säilyisi näin ollen ennallaan.

PERUSTELUT

Voimassa oleva työttömyysturvalaki lähtee siitä, että jokainen ansaittu euro vähentää 50-prosenttisesti soviteltua työttömyysetuutta. Edellä mainitulla lainkohdalla on monia kielteisiä vaikutuksia. Luonnostaan se kannustaa tekemään työtä harmaan talouden piirissä. Toisaalta se passivoi. Työttömänä olevan ei kannata tehdä esimerkiksi käsitöitä myyntiin, sillä työttömyysturva leikkautuu jokaisesta saadusta eurosta 50 prosentilla. Kyseinen kateus- ja passivointisäännös tappaa viimeisenkin omatoimisuuden ja yritteliäisyyden. Tämä on vastoin hallitusohjelman kirjauksia, joissa luvataan poistaa työllistymiskynnyksiä ja kannustaa ihmisiä omatoimisuuteen ja yritteliäisyyteen.

Vuoden 1996 loppuun saakka sovitellun työttömyyspäivärahan suuruus määräytyi siten, että päiväraha ja 80 prosenttia saadun tulon siitä osasta, joka ylitti 750 markkaa (suojaosa), voivat kuukaudessa yhteensä nousta määrään, joka

päivärahana muutoin olisi voitu maksaa. Vuoden 1997 alusta voimaan tulleella lailla (666/1996) poistettiin sovitellun suojaosuus, 750 markkaa, ja sovitteiluprosentti alennettiin 50 prosenttiin. Muutosta perusteltiin työllistymiskynnysten alentamisella ja harmaan talouden vähentämisellä. Uudistus oli onnistunut siltä osin, että sovitteiluprosentti alennettiin 50 prosenttiin. Sen sijaan suojaosuuden poistaminen ei ole tuottanut toivottuja tuloksia. Suojaosuuden poistaminen on edistänyt rakenteellisen työttömyyden ja toimeettomuuden lisääntymistä. Rakenteellinen työttömyys onkin jämähtänyt korkealle tasolle, ja monen pitkäaikaistyöttömän työllistymisnäköymät ovat kehnot. Pääasiallinen syy on se, että töitä ei ole. Suojaosuuden poistaminen yhdistettynä sovitellun päivärahan maksatuksessa tapahtuviin viivästyksiin ja hallinnolliseen byrokratiaan vähentää kuitenkin myös työttö-

mien aktiivisuutta ja ehkäisee tehokkaasti pyrkimistä lyhytaikaisiin, pienipalkkaisiin töihin.

Lainsäädäntöä on toisaalta kehitetty esimerkiksi toimeentulotuen osalta päinvastaiseen suuntaan. Toimeentulotuesta annettu laki sallii vähäiset ansiot etuutta leikkaamatta ja kannustaa siten toimeentulotukiasiakkaita omatoimisuuteen. Samalla tavalla pitäisi kehittää myös työttömyysturvajärjestelmää.

Työtöntä tulee kannustaa liikkeelle, käyttämään aivojaan ja käsiään. Jos työttömät tekisivät käsitöitä ja voisivat myydä poimimiaan marjoja, sieniä, havuja, lyhteitä, kransseja, sukkia, lapasia ym. torilla, se ei olisi keltään pois. Siitä huolimatta pääajatus säilyisi. He olisivat työnhakijoina, ja jos työpaikka avautuisi, he olisivat valmiit ottamaan työtä vastaan. Osaltaan edellä kuvatun kaltainen pienimuotoinen työnteko vähentäisi syrjäytymistä, sairauksia ja kuntoutustarvetta sekä yksilön ja yhteiskunnan kustannuksia.

Hyvä esimerkki on herkkutattien keräys Itä-Suomessa. Se kuuluu luonnonvaraiseen keräys-

talouteen, joka ei verottomana tulona vähennä työttömyysturvaa, mikäli herkkutatit myydään välittäjälle. Valtaosa tattien kerääjistä oli työttömiä. He saivat ihan kohtuullisia tilejä tateista, ja koko aluetalouteen tuli Italiaan viedyistä tateista keräilytuloja useita miljoonia euroja. Eikä se ollut keltään pois! Sallimalla kyseisessä tapauksessa pienimuotoisen toiminnan suomalainen kansantalous ja erityisesti aluetalous saivat ihan huomattavan sievoisen summan rahaa, kun työttömyysturva- ja verojärjestelmä oli tältä osin salliva ja kannustava.

Lakialoitteessa ehdotetaan työttömyysturvain lain 4 luvun 5 §:n 1 momenttiin lisättäväksi tuloja koskeva suojaosuus, jonka määrä olisi 150 euroa kuukaudessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

työttömyysturvalain 4 luvun 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 4 luvun 5 §:n 1 momentti seuraavasti:

4 luku

Sovitelu ja vähennetty työttömyysetuus

5 §

Etuuden määrä

Sovitelu työttömyysetuus lasketaan siten, että etuus ja 50 prosenttia saadun tulon siitä

osasta, joka ylittää 150 euroa, voivat kuukaudessa yhteensä nousta määrään, joka etuutena muutoin olisi voitu maksaa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Helsingissä 20 päivänä huhtikuuta 2004

Esa Lahtela /sd
Tero Rönni /sd
Jukka Roos /sd
Markus Mustajärvi /vas
Anneli Kiljunen /sd
Harry Wallin /sd
Lauri Kähkönen /sd
Rakel Hiltunen /sd
Esko-Juhani Tennilä /vas
Unto Valpas /vas
Matti Kauppila /vas
Minna Sirnö /vas
Mikko Elo /sd
Kari Uotila /vas
Mikko Kuoppa /vas
Kalevi Olin /sd
Ilkka Taipale /sd
Jaakko Laakso /vas
Annika Lapintie /vas
Pentti Tiusanen /vas
Klaus Hellberg /sd
Mikko Immonen /vas
Erkki Pulliainen /vihr
Minna Lintonen /sd

Timo Soini /ps
Heli Paasio /sd
Seppo Lahtela /kesk
Rauno Kettunen /kesk
Tuomo Hänninen /kesk
Matti Kangas /vas
Jukka Gustafsson /sd
Saara Karhu /sd
Säde Tahvanainen /sd
Virpa Puisto /sd
Risto Kuisma /sd
Reijo Laitinen /sd
Reijo Kallio /sd
Maija Rask /sd
Kimmo Kiljunen /sd
Pia Viitanen /sd
Tuula Väättäin /sd
Jutta Urpilainen /sd
Satu Taiveaho /sd
Miapetra Kumpula /sd
Petri Neittaanmäki /kesk
Toimi Kankaanniemi /kd
Lauri Oinonen /kesk
Marjaana Koskinen /sd